

**СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

22000 Баруун-Урт сум, Сүхбаатар аймаг
Утас: 70518396, Факс: 70518396
E-mail: Sukhbaatar@audit.gov.mn

2024. 08. 08 № 447
танай _____-ны № _____-т

Баянзүрх СУМЫН
СОНГУУЛИЙН ХОРОО-Д

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх
дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.4-т заасан Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, ТЭЗ-ийн дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Ардын намын сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Г.ДАВАА

Баяндэлгэр сумын Монгол ардын намын хорооны
тэргүүлэгчидийн 2024 оны 06 дугаар сарын 25-ны
өдрийн хуралдааны 01 тоот тогтоолын хавсралт

**Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын монгол ардын
намын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2024 оны
сонгуульд оролцох мөрийн хөтөлбөр**

НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙН ӨРХ БҮРД ХҮРГЭХ ХҮНИЙ

ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй эхний гурван жилд 3 хувийн зээлийн хүүтэй, ипотекийн зээлийн 6 хувийн хүүтэй хөтөлбөрт сумын иргэдийг харуулах.

1.2 “Миний ажилтан орон сууцтай” хөтөлбөрийн хүрээнд төрийн албан хаагчид болон иргэдэд зориулж орон сууц барих ажлыг хувийн хэвшилтэй хамтран зохион байгуулна.

1.3 Гадаад, дотоодод бэлтгэн сургах 3000 эмч, 10000 сувилагч, 500 мэргэшсэн асрахуйн ажилтан бэлтгэх хөтөлбөрт сумын эмч, сувилагч иргэдийг хамруулах.

1.4 “Элэг бүтэн Монгол”, хүүхдийг “Эрүүл шүд”, “Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол” хөтөлбөрт үзлэгүүдэд сумын иргэдийг хамруулах.

1.5 Эрүүл мэндийн яаралтай тусламжинд шаардлагатай техник хэрэгслээр сумын эмнэлэгийг хангуулах.

1.6 Сумын хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулж, бүлэг дүүргэлтийн стандартын түвшинд хүргэнэ.

1.7 Боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй, эрсдэлт бүлгийн суралцагч нэг бүрд шаардлагатай дэмжлэгийг үзүүлж, боловсролд тэгш хамруулна.

1.8 Сургуульд байгалийн ухаан, технологийн хичээлийн лаборатори, туршилтын талбай байгуулна.

1.9 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.

1.10 Хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол хамгааллын үйлчилгээг сайжруулна.

1.11 Залуучуудын бизнес эрхлэх боломж, гарааны бизнес эхлүүлж байгаа иргэдэд дэмжлэг үзүүлж, нөхцлийг бүрдүүлж ажиллана.

1.12 Ахмадын өргөөнд засвар, өргөтгөл хийж зориулалтын дагуу ашиглуулан, ахмад настануудын хөдөлмөр эрхэлтийг дэмжин, орлогыг нэмэгдүүлэх, мэдлэг туршлагыг залуучуудад өвлүүлж, үлдээх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.13 Зудад өртсөн малчдыг малжуулах ажлыг төрөөс авч хэрэгжүүлж байгаа ажиллагаатай уялдуулан зохион байгуулж, бүрэн хамруулах.

1.14 Зудын эрсдлийг даван туулах “ӨВӨЛЖӨӨ” төсөлд малчдыг өргөн хамруулах.

1.15 Зорилтод бүлгийн иргэдийг “Халамжаас хөдөлмөрт”, хамруулан ажилд зуучлан, зөвлөн тусалж, ур чадвар эзэмшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.16 Сумын шинэ соёлын төвийн байртай болох ажлыг эхлүүлнэ.

1.17 Сумын соёлын өвийн баялаг байдлыг олон талт агуулгаар баяжуулж, хамгаалан, улс, аймаг, орон нутагт суртчилан таниулах олон талт ажлыг зохион байгуулж, сумын музей байгуулах.

1.18 “Зуун жил ба Зуун бүтээлч ажил” дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.19 Идэвхитэй хөдөлгөөн, спортоор хичээллэгсэдийг идэвхи, санаачлыг өрнүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулж, дэмжиж ажиллах.

1.20 Сумын иргэдийн бие бялдараа хөгжүүлж, чийрэгжүүлэх орчин үеийн техник хэрэгсэлээр тоногдосон танхимыг байгуулж, ашиглах.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ БОДЛОГО

2.1 Эдийн засгийн сэргэлт, хөдөлмөр эрхэлтийг дэмжсэн бодлогыг хэрэгжүүлэх чиглэлийг арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ.

2.2 Шинэ хоршоо хөдөлгөөнийг сурталчилан, суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа болон шинээр байгуулагдаж байгаа хоршооны үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.

2.3 Суурьшлын бүсийн эрчим хүчний 04-ийн шугамын өргөтгөл хийж, дэд станцын тоог нэмэгдүүлж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх.

2.4 Онгон 5 булаг, Дөхөм Баян овоо, Хужирт чиглэлийн аялал жуулчлалын маршрут гарган, эко аялал жуулчлалын бааз байгуулах.

2.8 Малчдыг хоршоолох замаар мах, сүү, арьс, шир худалдан борлуулах цех байгуулж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.

2.9 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон.

2.10 Малчид, тариаланчдын залгамж халааг бэлтгэх аяныг зохион байгуулж хэрэгжүүлнэ.

2.11 Малын үйлвэр угсаа, чанарыг сайжруулах ажлыг хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулна.

2.12 Малын тэжээлийн ургамал тариалах ажлыг нэмэгдүүлж, байгалийн хадлан бэлтгэж, өвс тэжээлийн нөөцийг бүрдүүлэх ажлыг иргэн, хувийн хэвшилтэй хамтран зохион байгуулна.

2.13 Малын тоо толгойн албан татварын зарцуулалтыг ард иргэдэд ил тод болгоно.

2.14 Туслах аж ахуйн эрхлэх иргэдэд, аж ахуйн нэгжийн бодлогоор дэмжинэ.

2.15 Бороо, цас, гадаргын усыг хуримтлуулж, жижиг нуур цөөрмүүдийг байгуулж, бэлчээрийн даацыг нэмэгдүүлнэ.

2.16 Хүлэмжийн тариалант хийх иргэдийг дэмжиж, нарийн ногоогоор сумын иргэдийг хангах ажлыг зохион байгуулна.

2.17 Цэцэрлэг, сургуулийн үдийн хоолонд сүү сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлж, малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ РЕФОРМ

3.1 Хүү багатай зээлд сумын иргэдийг хамруулж, жижиг дунд бичил бизнесийг дэмжин ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.

3.2 Жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхэлдэг иргэдийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.

3.3 Хувийн хэвшлийн аливаа санал, санаачилгыг дэмжиж хамтран ажиллах.

3.4 Орон нутгийн онцлогт тохирсон төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх.

3.5 Гадны хөрөнгө оруулалт татах, төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, гадаад харилцааг хөгжүүлэхэд дэвшил гаргаж ажиллах.

ДӨРӨВ.ШУДАРГА ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛ

4.1 Цахим орчин дахь ялгаварлал гадуурхал, хүчирхийлэлгүй сум болох аяныг өрнүүлж ажиллана.

4.2 Багийн хурлын улирал бүр, сумын төвийн иргэдэд мэдээлэл хүргэж, санал хүсэлтийг сонсох ажлыг сар бүр зохион байгуулах.

4.3 Багш, эмч, төрийн албан хаагчдын ажлыг бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.

4.4 Төрийн албан хаагч нь улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.

ТАВ. ШИНЖЛЭХ УХААН, ДЭВШИЛТЭД ТЕХНОЛОГИ, ХИЙМЭЛ ОЮУН УХААН, ИХ ӨГӨГДӨЛД СУУРИЛСАН ТӨРИЙН БҮТЭЭМЖИЙН ДАХИН ИНЖЕНЕРЧЛЭЛ

5.1 Төрийн албан хаагч нь ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй, намын харьяалалаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг хэрэгжүүлнэ.

ЗУРГАА. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БАЙГАА ОРЧИН

6.1 Бэлчээрт хөнөөл учруулж байгаа царцаа, үлийг цагаан оготно гэх мэрэгч амьтадтай байгаль орчин ээлтэй аргаар цэмцэнэ.

6.2 Хүн малын ундны усны эхийг хамгаалж, хүнсний зориулалтаар ашиглаж байгаа усыг шинжилгээнд оруулж байх.

6.3 Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг эрчимжүүлж, айл өрх, байгууллага бүр мод тариулах ажлыг зохион байгуулна.

6.4 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, дэвшилтэт технологи бүхий амины болон нийтийн орон сууц барих иргэдийн санаачлагыг дэмжинэ.

6.5 Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, байгальд сөрөг нөлөөлөлгүй аргаар устгах жижиг дунд үйлдвэрлэлийн төслийг нэвтрүүлж дэмжинэ.

ДОЛОО.ХОТ ХӨДӨӨГИЙН ТЭНЦВЭРИЙГ ХАНГАХ БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

7.1 Эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлэх бүх талын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

7.2 Айл өрх, албан байгууллагуудыг цэвэр, бохирын нэгдсэн шугамд холбох

7.3 Гэрлэх ёслолын өргөөтэй болно.

7.4 Сумын төвд 2.5 км хатуу хучилттай зам тавих.

7.5 Төвлөрсөн халаалт ,дулааны /инженерийн шугам /системд холбох ажлыг төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны хүрээнд шийдвэрлэнэ.

7.6 ЗДТГ-ын барилгыг шинээр барих ажлыг улс, орон нутгийн төсөвт суулгуулан хэрэгжүүлэх

7.7 ЕБС ийн барилгыг шинээр барих ажлыг улс, орон нутгийн төсөвт суулгуулан хэрэгжүүлэх

7.8 Авто тээврийн хэрэгслийн нэгдсэн зогсоол, үйлчилгээний төв байгуулах

7.9 1, 2 дугаар цэцэрлэгийн барилгыг барих ажлыг улс, орон нутгийн төсөвт суулгуулан хэрэгжүүлэх.

7.10 Ёслол хүндэтгэлийн өргөө байгуулах

7.11 . Төрийн албан хаагчдын айлын орон сууц барих ажлыг төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулах

7.12. Сумын төвд нэгдсэн халуун усны газар байгуулж тогтмол ажиллагаатай болгох.

7.13 Хүүхэд залуучуудын төв байгуулах

НАЙМ.БАТЛАН ХАМГААЛАХ, БАЙГАЛЬ ОРЧИН

8.1 Сумын нутаг дэвсгэрт байрлаж байгаа батлан хамгаалах чиглэлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах

8.2 Сумын төвд эрүүл аюулгүй орчныг бий болгох зорилгоор камерын нэгдсэн системд бүрэн шилжүүлнэ.

8.3 Сумын байгууллага, ард иргэдийг гамшгийн эрсдэлтэй нөхцөлд ажиллах арга ажиллагаанд сурган дадлагажуулах

8.4 Байгаль цаг агаарын аюултай үзэгдлийн мэдээллийг иргэдэд хүргэх ажлыг шуурхай болгон урьдчилан сэргийлж ажиллах

СҮХБААТАР АЙМГИЙН БАЯНДЭЛГЭР СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

